

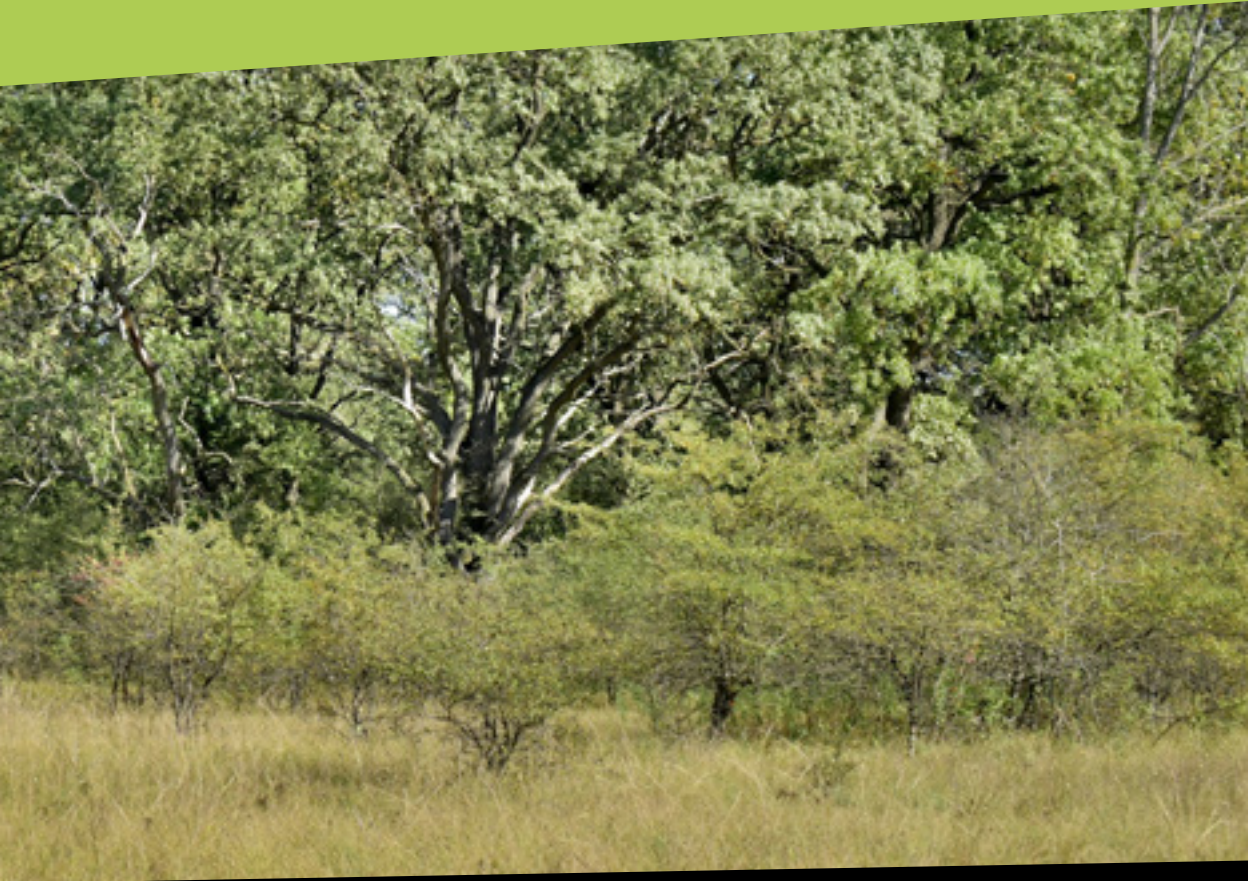

Kiskunsági
Nemzeti Park

GRASSLANDHU

ÁTMENETI ÉLŐHELYEK, CSERJÉSEK

A gyepek és az erdő között találjuk átmeneti élőhelyként a cserjéseket. Kialakulásuk a termőhelyi, elsősorban talajtani és hidrológiai viszonyok eredménye. Egyes típusainál nem szükséges fás élőhely jelenléte, önmagukban is kialakulnak.

Nedvesebb, állandó vízhatású termőhelyen alakulnak ki a fűzlápok. Talajuk jellemzően savanyú, huminanyagokban gazdag láptalaj. Lefolyástalan medencékben pangóvízes hidrológiai viszonyok jellemzik, a huminsavak miatt vizük barnás. Környezetükben nagyobb kiterjedésű mocsár- és láprétek szegélyeként vagy beépülő mozaikjaként jelennek meg, de zombékosokkal és sásrétekekkel is gyakran alkotnak élőhelykomplexet. Leggyakoribbak a Tiszai-Alföldön, a Duna-Tisza közén szép állományait találjuk a Turjánvidéken, Órjegyben és Ökörd-Kecel térségében.

Állományaik 2-5 méter magasak, megjelenésükben a félgömb alakú bokorcsoportok jellemzőek. Fajszerény társulás, az erős árnyékolás és az állandó vagy hosszú ideig tartó vízborítás miatt gyepszintjük gyér, viszont mohaszintjük fejlett lehet. Állományalkotó cserjefaj a rekettyefűz (*Salix cinera*), mellette jellemző még a kutyabenge (*Frangula alnus*) és a kányabangita (*Viburnum opulus*). A gyepszintet lápi és mocsári elemek egyaránt jellemzik, gyakoriak a magaskórósok, mint a metyekóró (*Oenanthe aquatica*), vízi harmatkása (*Glyceria maxima*), ágas békabuzogány (*Sparganium erectum*), nád (*Phragmites australis*) és gyékények (*Typha spp.*). Sásos szegélyüket leggyakrabban a zombéksás (*Carex elate*) és a mocsári sás (*Carex acutiformis*) alkotja, olykor megjelenhetnek pajzsika fajok (*Dryopteris spp.*) is.

Fűzlápokban fejlődik a védett varjútöviscincér (*Oberea pedemontana*) és a vörösnakú fűzcincér (*Oberea oculata*). Ritka, fokozottan védett és Natura 2000 jelölő lepkefaj a keleti lápibagoly (*Arytrura musculus*), amely a Duna-Tisza közti lápterületekről ezidáig nem került elő. A magassásos élőhelymozaikok egy Natura 2000-es csigafaj, a hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*) otthona. Azon kevés csigák egyike, amely konkrét vegetációtípushoz, a magassásrétekekhez és a vízparti magassásosokhoz ragaszkodik. Európai elterjedéséhez hasonlóan, hazánkban is meglehetősen szétszórta areálával rendelkezik. Elsősorban az alacsonyabb tengerszint feletti magasságú területeken fordul elő. A hasas törpecsiga erősen társulás- és nedvességfüggő faj, így bármelyik tényező megszüntetésére irányuló tevékenység a populációk eltűnéséhez vezethet. Elsősorban a mocsárvidékek lecsapolása, a magassásrétekek beszántása, teljes kiszáradása lehet a legfőbb probléma. A mocsár- és lápvidékeken meg kell akadályozni a magassásos és magaskórós állományok elnadásodását, illetve az élőhelyek kiszáradásával a réttípusok térhódítását.

A jégkorszaki maradvány eleve szülő gyík (*Zootoca vivipara*) lápos élőhelyek Natura 2000-es jelölő faja. Hazánkban szinte kizárólag síkvidéken fordul elő, jellemzően alacsony fekvésű, nedves, vizenyős élőhelyeken, mint a lápi zombékosok, fűzlápok és mocsárerdők. A Duna-Tisza közén főleg a Kiskunság északi felében szóróvány állományai fordulnak elő. Élőhelyének kiszáradására érzékeny, valamint azok méretének csökkenése veszélyezteti. Mivel élőhelyeinek egy része nádasok, gyékényesek mellett fekszik, a nádégetés is érzékenyen érinti. Az élőhelyek kiszáradása mellett azok cserjésedése, erdősdődése is kiszoríthatja a fajt, mivel mint a legtöbb hulló, az eleve szülő gyík sem szereti a zárt, fás szárú vegetációt.

Egybibés galagonya. Fotó: pixabay

Tavaszi gyapjasszövő. Fotó: Deli Tamás

Kis örgébics. Fotó: Kalotás Zsolt

A fűzlápok természetessége jó, de a termőhelyek általános szárazodása veszélyezteti. Inváziós fajoktól jellemzően mentes, szárazodó típusainak szegélyében viszont már megjelenhetnek, főleg az aranyvessző fajok (*Solidago spp.*) Lokálisan területcsökkenésüket okozza kivágásuk és égetésük. A megfelelő hidrológiai viszonyok biztosítása esetén természetvédelmi kezelést nem igényelnek.

Üde és nedves területeken alakulnak ki a fűzmocsarak. Árterek nedves réttjein, mocsarakban, kiszáradó lápréteken, csatornák mentén, láp- és ligeterdők tisztásain jelenik meg. Másodlagosan üde erdők letermelését követően, a kezelések felhagyása nyomán jöhetnek létre. Vizük jellemzően áramló, ritkábban pangó, talajuk leggyakrabban öntéstalaj. Országosan gyakori vegetáció, csak a nagyon száraz termőhelyekről hiányzik.

Főleg nedves gyepekkel, mocsárrétekekkel és nádasokkal mozaikos rekettyések, a rekettyefűz mellett megjelenő gyakoribb cserjefajok a kutyabenge, a kányabangita, a vörösgyűrű-som (*Cornus sanguinea*) és a csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), félszáraz típusban az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*). A gyepszintet jellegtelen fajok alkotják vagy hiányozhat is, a lápi flóraelemek hiányoznak. Üde erdők helyén kialakult állományokban erdei geofitonok maradhatnak fenn.

Erdő és erdőssztyepp klímán alakultak ki az elsősorban másodlagos eredetű galagonyás kökényes-borókás száraz cserjések. Száraz vagy kiszáradt gyepek kaszálásának vagy legeltetésének felhagyása után fellépő cserjésedés kezdetben cserjés-gyep mozaikok kialakulásához vezet, később a cserjés teljesen záródhat. Főleg hegy- és dombvidéki elterjedésűek, az Alföldön apró töredékek formájában maradtak fenn, néha utak és szántók melletti mezsgyéken. Egyedi, jellegzetes, a Duna-Tisza közén zárt homoki sztyeppretn és kiszáradó lápréteken borókás állományok.

Fő cserjefajaik az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), a kökény (*Orunus spinosa*), olykor a boróka (*Juniperus communis*), a gyepűrózsa (*Rosa canina*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), húsos som (*Cornus mas*) varjútövis (*Rhamnus catarthicus*), homokterületen a sóskaborbolya (*Berberis vulgaris*) és a csepleszmege (*Cerasus fruticosa*). A gyepszint változatos lehet, fajkészlete erősen függ attól, hogy milyen gyepterületen alakult ki. Dominánsak a csenkeszek (*Fetuca spp.*) és a tágtűrész gyakori, valamint zavarástűrő fajok, például a csomós ebir (*Dactylis glomerata*), keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*) és a siskanád (*Calamagrostis epigeios*). Gyakran a cserjések szegélyében értékes fajgazdag száraz gyepek találhatóak, ezek azonban a jövőben nagy valószínűséggel be fognak cserjésedni.

A kökény számos bogárfaj tápnövénye, díszbogarak közül a sárgafoltos díszbogár (*Ptosima undecimmaculata*) és a bronzos díszbogár (*Perotis lugubris*), a levélfogyasztó eszelények közül pedig az aranyos eszelény (*Rhynchites auratus*) fejlődik. Galagonyán találjuk a galagonya-bimbólikasztót (*Anthonomus pedicularius*).

Jellegzetes kinézetű cserjésekhez erősen kötődő védett madárfajunk a kis örgébics (*Lanius minor*). Nyílt területek bokrokkal, magányos fákkal tarkított legelők tipikus síksági és dombvidéki faja. Hazánk területén leggyakoribb a Kiskunság, a Dél-Tiszántúl és a Hortobágy térségében. A teletől visszakerülő egyedek májusban kezdik fészkelésüket a magasabb fákon és bokrokon, gyakran ezüstfán (*Elaeagnus angustifolia*), galagonyán és kökényen. Szívesen üldögél bokrok, fák csúcán, esetleg kőrökon, ahonnan szákmányolni indul. A mezőgazdasági környezet elszegényítése, a szegélyek mikroélőhelyeinek eltűnése, valamint a gyepek cserjéseinek felszámolása alig két évtized alatt a faj hazai költőállományának megfelelőedéséhez vezetett. Hosszú távú megőrzésének és természetvédelmi állapotának javítása csak az élőhelyek komplex fejlesztésével és az extenzív használat visszaállításával lehetséges.

A galagonyás-kökényes száraz cserjések jól regenerálódó és terjedő élőhelyek, de a rendszeres élőhelykezelés elmaradása kedvezőtlen szerkezetűkre és fajkészletűkre nézve. Értékes élőhelyek eltűnését okozhatják, kezelés hiányában állományaik záródhatnak és a mozaikosan elhelyezkedő gyeppoltokat is benővi. Létüket aktuálisan veszélyezteti a kivágás, égetés és a vegyszerezés, utóbbi különösen szántóterületek határán, mezsgyéken és vadászattal érintett erdőszéleken, nyiladékokban jellemző.

Sárga gyapjaszövő. Fotó: Deli Tamás

Díszes tarkalepke. Fotó: Deli Tamás

Citromlepke. Fotó: Deli Tamás

Speciális altípusuk a száraz borókás cserjések Natura 2000 jelölő élőhelytípus (élőhelykód: 5130). Általában sekély, meszes talajon, váztalajokon fordulnak elő, száraz gyepekkel tarkított gyepp-cserjés mozaikokban. A Duna-Tisza közén nyílt évelő homokgyepekkel és zárt homoki sztyeprétekkel alkot élőhelykomplexet. Fajkészlete a különböző tájak és alapközetek szerint meglehetősen sokféle, domináns a közönséges boróka, mellette a sóskaborbolya, egybibés galagonya, fagyal, kökény és rózsafajok (*Rosa spp.*) a leggyakoribbak. A nyíltabb, gyeppfoltokkal mozaikos állományok gyeppszintjében a homoki gyepek fajai a meghatározók.

Az extrémén száraz, nyílt homokgyepekkel alkotott állományaik hosszú évtizedekig stabilak maradnak kezelés hiányában is, nem fenyegeti őket a beerdősülés veszélye. Túllegetetésre a gyepek jellege miatt érzékenyebbek. A legeltetés és egyéb zavarások, például technikai motorsportok a termőhely bolygatásával elősegítik özőnnövények megtelepedését. Az inváziós fajok, így főképpen az akác és bálványfa, zártabb állományokban a kései meggy térhódítása fokozott veszélyeztető tényező. Az özőnfajok terjedését a legeltetés inkább elősegíti, a kialakult selyemkórós, bálványfás vagy kései meggyes állományok megszüntetésére körültekintő vegyszeres vagy mechanikai beavatkozásokra, gyakran ismételt kezelésekre lehet szükség. A bozóttűzek utáni regeneráció a köztes gyepek esetében gyorsan végbemegy, a boróka újulása azonban nem mindig következik be, továbbá a tűz után egyes inváziós fajok robbanásszerű terjedése figyelhető meg.

Az optimális kezelést a szakaszos, extenzív legeltetés jelenti, a száraz gyepeknek megfelelően juhval vagy szarvasmarhával. Egyes foltokon, a pionír növényfajok érdekében az időszakos túllegetetés is elfogadható, más, zártabb foltok akár évekig is érintetlenek maradhatnak.

Ritka, löszös talajon kialakult élőhelytípus a sztyepp-cserjések. Száraz erdőssztyep klímán kialakult cserjések, amelyek füves területeken, száraz erdők szélén jelennek meg. Főleg hegylábi területek löszös talajain alakul ki, lösztölgyes maradványerdők szegélyében. Az Alföldön ritka, leginkább a Mezőföldön és a Békés-Csanádi löszháton találjuk állományait, egyes területeken már csak halmokon és mezsgyéken van jelen. Hegylábi környezetben sokuk másodlagos eredetű, főleg felhagyott szőlők parcelláin alakul ki. Ide tartozik a kontinentális sziklai- és sztyeppcserjések Naura 2000 jelölő élőhely (élőhelykód: 40A0) egyes típusai.

Növényzetük dominánsan kontinentális karakterű cserjefajokból tevődik össze, alacsony állományképzők, magasságuk ritkán haladja meg az 1 métert. Gyakori faj az egybibés galagonya, kökény, törpemandula (*Amygdalus nana*), parlagi rózsza (*Rosa gallica*) és a jajorózsza (*Rosa spinosissima*). Aljnövényzetüket erdőssztyepp és sztyeppréti fajok borítják, például a pusztai meténg (*Vinca herbacea*), a csattogó szamóca (*Fragaria viridis*), a tavaszi hérics (*Adonis vernalis*),

Fotó: Schneider Viktor

a sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*) és a macskahere (*Phlomis tuberosa*). A pusztai csenkesz uralta foltok mellett megjelennek kétszikű domináns szegélyek is. A laza szerkezetű cserjések aljában és szélében üdőbb mikroklíma alakul ki az árnyalásnak köszönhetően, itt kétszikűekben gazdagabb a gyepp, olykor magaskórós jellegét öltve.

Kökényes állományaikban élőhelyspecialista éjjeli lepkéink közül a közösségi jelentőségű sárga gyapjaszövő (*Eriogaster catax*) és a tavaszi gyapjaszövő (*Eriogaster lanestris*) fordul elő, amelyek hernyófészkeit tavasszal vehetjük szemügyre déli kitettségű kökényes szegélyekben. A rövid életű imágók az ágakra rakott petéiket farpamacskuk dús szőrzetével borítják be. A gyűrűsszövő (*Malacosoma neustria*) hernyófészkei már sokkal gyakoribbak. További kökényhez kötődő fajok a kis pávaszem (*Saturnia pavonia*) és a galagonya-övesbagoly (*Catocala hymenaea*).

E cserjések reliktumok élőhelyek, emiatt erősen fragmentáltak, fennmaradt állományai sérülékenyek. A gyepek égetése vagy túllegetetése következtében erősen sérülhetnek. Erős zavarás hatására rövid idő alatt elveszthetik lágyszárú fajaik nagy részét, míg a klonális, sűrű sarjtelepeket alkotó cserjefajaik ellenállóbbak. Bolygatás vagy a hagyományos legeltetés és kaszálás elmaradása a felnövő magas termetű cserjék, elsősorban a kökény tényeresét és záródását eredményezi, illetve özőnnövények megtelepedését. Az alföldi és dombvidéki előfordulások esetében az élőhely megszűnése (útépítés, bányászat), illetve a magasabb cserjefajok tényeresése jelenti a legfőbb veszélyforrást.

A sárga gyapjaszövő napjainkra erősen veszélyeztetett faja vált. Legnagyobb problémát élőhelyeinek megszüntetése jelenti. A Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot előírásaiban szereplő és szankcionálással kikényszerített, a gyepterületek fásszárúaktól mentes állapotának elérése és fenntartása célját szolgáló intézkedés kifejezetten a sárga gyapjaszövő élőhelyeinek felszámolásával jár. Ezen erősen szemben áll az élőhelyvédelmi irányelv célkitűzéseivel.

A kezelés legfontosabb szempontjai egyes környezeti feltételek változatlanóságának biztosítása, illetve a potenciális kártétel megelőzése. Magasabb cserjefajok és/vagy idegenhonos fásszárú fajok terjedését és beárnyékolását meg kell akadályozni. Erre megfelelő módszer lehet a hagyományos gazdálkodási módok visszaállítás.

Két eltérő jellegű élőhelytípus (pl. erdők, cserjések széle és száraz gyepek) között szélesebb vagy keskenyebb átmeneti zónák jönnek létre, amelyeket szegélyeknek nevezünk. Ilyen élőhelyek a száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélye. Minden szegélyre jellemző, hogy időben és térben gyorsan átalakul, a környezetben bekövetkező állapotváltozásokat dinamikusan követő, fluktuáló élőhely. A legtipikusabb szegélyélőhely a zárt erdők és a fátlan (nyílt) élőhelyek határán kialakuló keskeny, átmeneti vegetációs zóna, az erdőszegély. Fontos tulajdonságuk, hogy önmagukban, a fásszárú komponens nélkül nem fordulnak elő.

Legfontosabb alkotóelemei a fásszárú cserjések és a lágyszárú magaskórós vagy sarjtelepes közösségek, amelyek önálló élőhely-mozaikként is előfordulhatnak gyepekben. Fajkészletére jellemző, hogy megjelennek benne mind az erdőre, mind a nyílt gyepekre jellemző növény- és állatfajok, de önálló karakterelemeikben is gazdag. Bár jellemző fajai megjelenhetnek erdőben és gyeppen egyaránt, vitalitásuk és szaporodóképességük optimumát a szegélyzónában találják meg.

Az erdőszegélyek kialakulásának természetes oka lehet valamilyen akadály (pl. nyílt vízfelület, sziklakibúvás, löszfal), de gyakrabban éghajlati és talajtani észlelések okozzák a nagy erdőtümbök felszakadozását. Jó példa erre a kontinentális hatás és a részben ezzel összefüggő szikesedés miatt kialakult sziki erdősz-

Fotó: Schneider Viktor

sztyepp mozaikos felépítése, amely kifejezetten kedvez a nagy kiterjedésű, lépcsőzetes szegélytársulások kifejlődésének.

Az erdőszegélyeket sokféleképpen lehet csoportosítani. Egy mozaikos tájban az erdőfoltokat köpenyként körülzáró külső, illetve az erdőtömbökben létesített tájelemek (pl. utakat, tisztásokat) és természetes lékeket határoló belső erdőszegélyt különböztethetünk meg. Természetvédelmi megközelítésben természetes és másodlagos szegélyekről beszélhetünk. A kettő között mind szerkezeti, mind diverzitásbeli különbségeket is megfigyelhetünk. A természetes vagy elsődleges erdőszegélyek szabálytalan vonalú, horizontálisan és vertikálisan jól tagolt, széles és lépcsőzetes szerkezetű, fajgazdag élőhelyek. A nyílt területek lágyszárú növényeinek átlagmagassága az erdőhöz közelítve növekszik, a gyeper és a cserjés határán már embermagasságú vagy azt meghaladó fajok alkotta magaskórós társulások a jellemzőek. Az Alföld száraz területein a magaskórós növényzetet az erdőssztyeppemek alkotják, míg üde erdők szélén többnyire mocsári vagy ártéri magaskórósok a jellemzőek, sok gyomjellegű tájidegen fajjal.

E növényzet egyre fogyatkozva ugyan, de jelen van a szomszédos cserjésben is. A legszebb állományokban a magasabb cserjék lombozata fokozatosan megy át a fák lombkoronaszintjébe. A természetes szegélyek így sátoroszerű köpenyként szegélyezik az erdőfoltokat. Ezzel szemben, ha az erdők emberi beavatkozás következtében egyenes vonalban határolódnak el szántótól vagy gyeptől, akkor leegyszerűsödött, függőleges falú, keskeny erdőszegély alakul ki. Az így létrejövő másodlagos erdőszegélyeknél a különböző lépcsőfokok összetörődnak, a fajok közötti konkurenciaharc sokkal élesebb, és ez negatívan hat a változatosságra.

Leginkább jellemző cserjefajok a kökény és az egybibés galagonya, valamint a csíkos kecskerágó, amelyek elsősorban a magasabb és szárazabb térszínnek uralkodó fajai. Kisebb nedvesség és nitrogén-felhalmozódás hatására, különösen ruderális élőhelyeken a fekete bodza (*Sambucus nigra*) megjelenésére bizonyosan lehet számítani. Fajgazdag üdőbb típusokban az erdők belsejére is jellemző vörösgyűrű-som, fagyal, kányabangita cserjékkel egészül ki a szegély. Nagyobb erdők esetében jellemző a fajok magas elegyaránya a szegélyzónában, főleg az erdők második lombkoronaszintjére jellemző tatárjuhar (*Acer tataricum*), mezei juhar (*Acer campestre*) és mezei szil (*Ulmus minor*) jelenik meg gyakran.

Az erdőszegélyek egyediségét biztosító környezeti tényezők között ki kell emelni a sajátos mikroklimatikus viszonyokat. Az erdőhöz és a gyeperhez képest itt a legnagyobb a téli hó- és az őszi lombfelhalmozódás (avarosodás), amely egyrészt nagyobb nedvességet, másrészt aktívabb talajéletet és humuszképződést von maga után. A nedvesebb élőhelyi körülmények kialakulása a dús és sűrű cserjeszint árnyékoló hatásának és az erdők talajvíz-emelő képességének is köszönhető.

A szegélyeket lakó állatfajokat két nagy csoportba sorolhatjuk ökológiai igényeik alapján. Valódi szegélyfajoknak nevezzük azokat az állatokat, amelyeknek minden fejlődési alakja megtalálja az életvekenységéhez szükséges környezeti feltételeket, mint táplálkozó, telelő és szaporodó helyet egyaránt. Az alkalmi szegélylakók csak korlátozott mértékben képesek kiaknázni a szegélyek nyújtotta forrásokat, és általában csak valamelyik fejlődési alakjuk ragaszkodik ehhez az élőhelyhez, táplálkozási, szaporodási vagy pihenő céllal. E fajok sajátossága a mozgékonyság, mely elengedhetetlen a különböző élőhelyek közti gyors váltás-

hoz, így nem csoda, ha az alkalmi szegélyfajok többsége a lepkékhez tartozik.

A szegélyekben található csigaegyüttesek jól példázák az élőhelyre jellemző átmeneti jellegű faunaképet. A cserjés és magaskórós jellegű társulások csiga-faunája a legösszetettebb, legváltozatosabb. Hazánk legnagyobb méretű szárazföldi csigái – mint a pannon csiga (*Cepaea vindobonensis*), valamint az éti csiga (*Helix pomatia*) és a hazánk keleti peremvidékén szétszórt állományokban megjelenő ugarcsiga (*Helix lutescens*) – tipikus szegélylakók. A kifejezetten a szegélynövényzetre és alacsonyabb lombos fák koronájára jellemző szöcskefajok a zöld (*Phaneroptera falcata*) és a pontozott repülőszöcske (*Phaneroptera nana*), a zöld lombszöcske (*Tettigonia viridissima*) és a közönséges virágszöcske (*Lepthyphes albivittata*).

A szegélyek cserjéi virágzások különösen sok rovarfajt vonzanak. Egyesek közülük az erdők fáiban fejlődnek, de imágóként a szegélybe járnak táplálkozni. A nagyobb termetű, feltűnő bogárfajok közül a kis hörcsincért (*Cerambyx scopolii*), az aranyos virágbogarat (*Cetonia aurata*) vagy a közép- (*Pyrochroa serraticornis*) és nagy bíborbogarat (*Pyrochroa coccinea*) lehet kiemelni. A virágzó galagonyán gyakoribb cincérek a vörösnakú virágincér (*Dinoptera collaris*) és a kétöves karcsúcincér (*Stenurella bifasciata*).

A szegély cserjefajai virágzási időszakon kívül is jó néhány nappali lepkének jelentenek pihenőhelyet, és a hernyóknak tápnövényt. A bengeboglárka (*Celastrina argiolus*) ligetes, bozótos erdőszegélyek lakója, hernyói a kutyabenge, a csíkos kecskerágó és a vörösgyűrű-som hajtásain fejlődnek. A nyírfa-csücsköslépe (*Thecla betulae*), a szilfa-csücsköslépe (*Satyrion w-album*), a kökény-csücsköslépe (*Satyrion spini*) és a szilvafa-csücsköslépe (*Satyrion pruni*) hernyói kökényen fejlődnek. Másodlagos szegélylakó kiemelt természetvédelmi értéket képviselő, közösségi jelentőségű (Natura 2000 jelölő) faj a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*). hernyó tápnövényei a fagyal és a különböző kőrisfajok, az Alföldön főleg a magyar kőris. Az áttelelést követően különféle veronikafajokon – elsősorban a borostyánlevelű veronikán – táplálkozik. Az imágók kedvelt nektárnövénye a vörösgyűrű-som, a tatárjuhar és különféle ernyősvirágzatúak.

A szegélyek gazdag hártáaszárnyú-faunájának legnagyobb termetű fajai a poszméhek. A földi (*Bombus terrestris*) és kövi poszméh (*Bombus lapidarius*) vagy a védett erdei poszméh (*Bombus sylvarum*) is előszeretettel táplálkozik a szegélyben.

Vörösnakú fűzcincér. Fotó: Deli Tamás

Kökény. Fotó: Wikimédia

Kis hörcsincér. Fotó: Deli Tamás

A LIFE IP GRASSLAND-HU
(LIFE17 IPE/HU/000018) projekt az Európai Unió
LIFE Programjának támogatásával valósul meg.

Kiadja: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, 6000 Kecskemét, Liszt Ferenc u. 19.
Tel.: +36 76/482-611, e-mail: titkarsag@knp.hu www.knp.hu, www.facebook.com/KiskunsagiNemzetiPark
Grafika: Szűcs Ferenc, Szöveg: Danyik Tibor, Borítófotó: Schneider Viktor,
Fotó: Deli Tamás, Kalotás Zsolt, Schneider Viktor, Pixabay, Wikimedia
A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált
Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával (LIFE17 IPE/HU/000018)
www.grasslandlifeip.hu, fb.com/grasslandlifeip